T085 TKL 3 (40) Luận Đại Trí Độ-Phẩm 67-Phương Tiện Vô Tận

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 80 399

LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ QUYEÅN 80

GIAÛI THÍCH PHAÅM SAÙU MÖÔI BAÛY: PHÖÔNG TIEÄN VOÂ TAÄN

KINH: Baáy giôø Tu-boà-ñeà nghó raèng: Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng chaùnh giaùc cuûa chö Phaät raát saâu, ta seõ hoûi Phaät. Nghó roài baïch Phaät: Baïch ñöùc Theá Toân! Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå cuøng taän chaêng? Phaät daïy: Hö khoâng khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng theå cuøng taän. Baïch ñöùc Theá Toân! Laøm sao coù theå phaùt sinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät? Phaät daïy: Saéc khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå phaùt sinh; thoï, töôûng, haønh, thöùc khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba- la-maät coù theå phaùt sinh; Thí Ba-la-maät khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå phaùt sinh; Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba- la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå phaùt sinh, cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå phaùt sinh. Laïi nöõa, Tu-boà-ñeà! Voâ minh khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt- nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; haønh khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; thöùc khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; danh saéc khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; saùu nhaäp khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; saùu xuùc khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; thoï khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba- la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; aùi khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; thuû khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; höõu khoâng, khoâng theå cuøng

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 80 400

taän, neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; sinh khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; sinh khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh; giaø, cheát, lo, buoàn, khoå, naõo khoâng, khoâng theå cuøng taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät Boà-taùt coù theå phaùt sinh ... Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Möôøi hai nhaân duyeân ñaây laø phaùp rieâng cuûa Boà-taùt hay tröø caùc ñieân ñaûo bieân kieán. Khi ngoài ñaïo traøng neân quaùn nhö vaäy seõ ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng. Naøy Tu-boà-ñeà! Neáu coù Boà-taùt vì hö khoâng khoâng theå cuøng taän maø tu Baùt-nhaõ, quaùn möôøi hai nhaân duyeân, thì khoâng rôi vaøo Nhò thöøa maø an truù Voâ thöôïng

Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Neáu caàu ñaïo Boà-taùt maø bò thoaùi chuyeån trôû laïi, thì ñeàu do lìa Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Ngöôøi aáy chaúng bieát theá naøo laø tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, do hö khoâng khoâng cuøng taän phaùp quaùn möôøi hai nhaân duyeân. Tu-boà-ñeà! Neáu ngöôøi caàu ñaïo Boà-taùt maø thoaùi chuyeån trôû laïi laø vì khoâng coù söùc phöông tieän neân thoaùi chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt khoâng thoaùi chuyeån ñoái vôùi Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, laø ñeàu vì coù ñuû söùc phöông tieän. Naøy Tu-boà-ñeà! Boà-taùt neân do hö khoâng, khoâng theå cuøng taän maø quaùn Baùt-nhaõ Ba-la-maät, neân do hö khoâng, khoâng theå cuøng taän maø phaùt sinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nhö vaäy, khi Boà-taùt quaùn möôøi hai nhaân duyeân, khoâng thaáy phaùp naøo khoâng do nhaân duyeân sinh, khoâng thaáy phaùp naøo thöôøng truù baát dieät, khoâng thaáy phaùp naøo coù ngaõ, nhaân, chuùng sinh, thoï giaû, maïng giaû, cho ñeán keû bieát, keû thaáy; khoâng thaáy phaùp voâ thöôøng; khoâng thaáy phaùp khoå; khoâng thaáy phaùp voâ ngaõ; khoâng thaáy phaùp tòch dieät chaúng phaûi tòch dieät. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la- maät neân quaùn möôøi hai nhaân duyeân nhö vaäy. Tu-boà-ñeà! Neáu Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc nhö vaäy, thì khi aáy khoâng thaáy saéc hoaëc thöôøng hoaëc voâ thöôøng, hoaëc khoå hoaëc vui, hoaëc ngaõ hoaëc voâ ngaõ, hoaëc tòch dieät hoaëc chaúng phaûi tòch dieät; thoï, töôûng, haønh, thöùc cuõng nhö vaäy. Khi aáy cuõng khoâng thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, cuõng khoâng thaáy do phaùp aáy thaáy Baùt-nhaõ Ba-la-maät, khoâng thaáy Thieàn Ba-la-maät cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc. Nhö vaäy Tu-boà-ñeà! Vì heát thaûy phaùp khoâng theå coù ñöôïc aáy maø neân tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Neáu Boà-taùt khi tu Baùt-nhaõ khoâng coù gì sôû ñaéc, thì aùc ma saàu naõo nhö bò muõi teân baén vaøo tim, nhö ngöôøi coù cha meï môùi cheát. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Chæ coù moät ma saàu muoän hay caùc ma trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi cuõng saàu muoän? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: AÙc ma trong ba ngaøn ñaïi thieân theá giôùi ñeàu saàu

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 80 401

muoän nhö bò muõi teân baén vaøo tim, khoâng theå ngoài yeân. Tu-boà-ñeà! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ ñöôïc nhö vaäy, khi aáy heát thaûy theá gian trôøi, ngöôøi, A-tu-la khoâng theå tìm ñöôïc thuaän tieän ñeå laøm cho ngöôøi kia öu naõo. Vì vaäy, Boà- taùt muoán ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc haõy neân tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Boà-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät laø ñaày ñuû tu Thí Ba-la-maät, Giôùi Ba-la-maät, Nhaãn Ba-la-maät, Taán Ba-la-maät, Thieàn Ba-la-maät, Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Tu-boà-ñeà baïch Phaät raèng: Baïch ñöùc Theá Toân! Boà-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät, laøm sao ñaày ñuû tu Thí Ba-la-maät cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la- maät? Phaät baûo Tu-boà-ñeà: Boà-taùt boá thí gì ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí, nhö vaäy, Boà-taùt khi tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñaày ñuû tu Thí Ba-la-maät; Boà-taùt tu trì giôùi ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí, theá laø ñaày ñuû Giôùi Ba-la-maät. Boà-taùt tu nhaãn nhuïc ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí, theá laø ñaày ñuû Nhaãn Ba-la-maät. Boà-taùt tu tinh taán ñeàu hoài höôùng Nhaát thieát trí,

theá laø ñaày ñuû Taán Ba-la-maät. Boà-taùt tu thieàn ñònh ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí, theá laø ñaày ñuû Thieàn Ba-la-maät. Boà-taùt tu Trí tueä ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí, theá laø ñaày ñuû Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Nhö vaäy, Tu-boà-ñeà! Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñaày ñuû saùu Ba-la-maät. LUAÄN: Tu-boà-ñeà theo Phaät nghe noùi moãi moãi töôùng cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät, ban ñaàu nghe noùi töôùng roát raùo khoâng; giöõa nghe lôøi phuù chuùc thì tuoàng nhö coù; sau laïi nghe noùi khoâng, ñoù laø vì nghóa cuûa Baùt-nhaõ Ba- la-maät voâ löôïng maø danh töï, chöông cuù cuûa Baùt-nhaõ Ba-la-maät thì coù haïn löôïng. Khi aáy, Tu-boà-ñeà nghó raèng: Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuûa chö Phaät raát saâu, ta seõ hoûi Phaät vì sao raát saâu. Phaät noùi cho Tu- boà-ñeà moät ít phaàn, chæ ñeå phaù taâm ñieân ñaûo cuûa chuùng sinh neân khoâng noùi ñaày ñuû. Vì sao? Vì khoâng coù ngöôøi laõnh thoï ñöôïc. Neáu ngöôøi chaáp thuû töôùng Nhö, Phaät noùi Nhö cuõng khoâng, vì khoâng coù sinh, truï, dieät; neáu phaùp khoâng coù sinh, truï, dieät, thì töùc laø phaùp laø khoâng coù; phaùp tính, thaät teá cuõng nhö vaäy. Neáu coù ngöôøi chaáp thuû roát raùo khoâng, Phaät cuõng noùi khoâng phaûi. Vì sao? Vì neáu roát raùo khoâng laø ñònh töôùng coù theå thuû, thì chaúng phaûi roát raùo khoâng. Theá neân noùi raát saâu. Ta seõ laïi hoûi Phaät, Tu-boà-ñeà nghó nhö vaäy roài, nhö lôøi Phaät töï noùi: Chö Phaät ba ñôøi ñeàu duøng Baùt-nhaõ Ba-la-maät maø ñaéc ñaïo, vì Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng cuøng taän; ñaõ khoâng taän, nay khoâng taän, vaø seõ khoâng taän. Theá neân ta nay chæ hoûi nghóa khoâng taän. Phaät ñaùp: Nhö hö khoâng khoâng taän, neân Baùt-nhaõ cuõng khoâng taän, nhö hö khoâng

khoâng coù thaät phaùp, chæ coù danh töï, Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng nhö vaäy. Baùt-nhaõ Ba-la-maät nhö hö khoâng, khoâng coù gì cuûa chính noù, neân khoâng theå taän, laøm sao Boà-taùt coù theå phaùt sinh Baùt-nhaõ Ba-la-maät aáy? Neáu coù theå phaùt sinh, laøm sao trong taâm Boà-taùt laïi phaùt sinh vieäc tu ñöôïc, chöùng ñöôïc? Phaät ñaùp: Vì saéc voâ taän neân Baùt-nhaõ Ba-la-maät coù theå phaùt sinh; nhö saéc luùc ñaàu, luùc sau, luùc giöõa sinh khoâng theå coù ñöôïc, vì saéc sinh saéc, khoâng theå coù ñöôïc; lìa saéc sinh saéc, khoâng theå coù ñöôïc, sinh khoâng theå coù ñöôïc, nhö ñaõ phaù töôùng sinh ôû tröôùc. Vì sinh khoâng theå coù ñöôïc, neân saéc cuõng khoâng theå coù ñöôïc, vì saéc khoâng theå coù ñöôïc neân saéc sinh khoâng theå coù ñöôïc; vì hai phaùp khoâng theå coù ñöôïc neân saéc nhö huyeãn, nhö moäng, chæ doái gaït maét ngöôøi. Neáu saéc coù sinh aét coù taän, vì saéc khoâng sinh neân cuõng khoâng coù taän; saéc chaân töôùng töùc laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Theá neân noùi saéc khoâng theå taän, Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng khoâng taän, Thoï, töôûng, haønh, thöùc, Thí Ba-la-maät cho ñeán trí Nhaát thieát chuûng cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, Kinh noùi: “Coù theå sinh Baùt-nhaõ” laø vì voâ minh hö khoâng khoâng theå cuøng taän. Neáu ngöôøi chæ quaùn roát raùo khoâng, thì phaàn nhieàu ñoïa vaøo beân ñoaïn dieät; neáu quaùn coù thì phaàn nhieàu ñoïa vaøo beân thöôøng. Lìa hai beân aáy neân noùi möôøi hai nhaân duyeân khoâng. Vì sao? Vì neáu phaùp töø nhaân duyeân hoøa hôïp sanh, phaùp aáy khoâng coù ñònh tính; neáu phaùp khoâng coù

ñònh tính töùc laø phaùp tòch dieät roát raùo khoâng; lìa hai beân aáy neân giaû goïi laø trung ñaïo. Theá neân noùi möôøi hai nhaân duyeân nhö hö khoâng, khoâng coù phaùp, neân khoâng taän. Voâ minh cuõng do nhaân duyeân hoøa hôïp sinh neân khoâng coù töï töôùng; khoâng coù töï töôùng neân roát raùo "khoâng", nhö hö khoâng. Laïi nöõa, vì nhaân duyeân sinh neân khoâng thaät, nhö kinh noùi: Nhaân maét duyeân saéc sinh giaùc xuùc, giaùc xuùc töø voâ minh sinh. Giaùc xuùc khoâng ôû trong maét, khoâng ôû trong saéc, khoâng ôû trong thaân, khoâng ôû ngoaøi thaân, khoâng ôû chaëng giöõa; cuõng khoâng töø möôøi phöông ba ñôøi ñeán, ñònh töôùng cuûa phaùp aáy khoâng theå coù ñöôïc. Vì sao? Vì heát thaûy phaùp vaøo Nhö. Neáu naém baét ñöôïc ñònh töôùng voâ minh, töùc laø trí tueä, khoâng goïi laø voâ minh; theá neân töôùng voâ minh, töôùng trí tueä khoâng khaùc nhau, thaät töôùng cuûa voâ minh töùc trí tueä, chaáp tröôùc töôùng trí tueä töùc voâ minh. Theá neân, thaät töôùng voâ minh roát raùo thanh tònh nhö hö khoâng, khoâng sinh, khoâng dieät. Vì theá noùi raèng: Coù ñöôïc quaùn aáy maø hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc, töùc goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Hoûi: Neáu khoâng coù voâ minh, cuõng khoâng coù caùc haønh v.v... laøm sao noùi möôøi hai nhaân duyeân? Ñaùp: Noùi möôøi hai nhaân duyeân coù ba loaïi: Moät laø ñoái vôùi phaøm

phu, duøng maét thòt troâng thaáy, taâm ñieân ñaûo chaáp ngaõ khôûi caùc phieàn naõo nghieäp, qua laïi trong ñöôøng sinh töû. Hai laø ñoái vôùi Hieàn Thaùnh, duøng maét phaùp phaân bieät caùc phaùp; thaáy giaø, beänh, cheát sinh taâm nhaøm chaùn, muoán ra khoûi theá gian. Tìm nguyeân nhaân cuûa giaø, cheát do sinh; sinh aáy do caùc phieàn naõo nghieäp. Vì sao? Vì ngöôøi khoâng coù phieàn naõo thì khoâng sinh, neân bieát phieàn naõo laøm nhaân duyeân cho sinh. Laøm nhaân duyeân cho phieàn naõo laø voâ minh, vì voâ minh, neân ñieàu ñaùng boû laïi laáy, ñaùng laáy laïi boû. Ñaùng boû gì? Ñaùng boû giaø, beänh, khoå vaø phieàn naõo; nhöng vì ñieân ñaûo cho khoå laø vui neân laáy. Trì giôùi, thieàn ñònh, trí tueä laø goác cuûa söï laønh, laø nhaân duyeân cuûa caùi vui Nieát-baøn, vieäc aáy ñaùng laáy laïi boû. Trong aáy khoâng coù keû bieát, keû thaáy, keû laøm. Vì sao? Vi phaùp aáy khoâng coù ñònh töôùng, chæ do nhaân duyeân hö doái töông tuïc sinh ra. Haønh giaû bieát laø hö doái khoâng thaät thì khoâng sinh hyù luaän, chæ vì muoán dieät khoå vaøo Nieát-baøn, khoâng cöùu xeùt cuøng taän töôùng caùc khoå. Ba laø ñoái vôùi caùc ñaïi Boà-taùt, laø ngöôøi ñaïi trí, lôïi caên neân chæ cöùu xeùt cuøng taän töôùng coäi goác cuûa möôøi hai nhaân duyeân, khoâng vì lo Sôï maø töï thoaùi thaát. Baáy giôø khoâng thaáy coù ñònh töôùng, giaø vaø cheát roát raùo khoâng, chæ do hö doái, giaû goïi laø coù. Vì sao? Vì ngöôøi phaân bieät töôùng caùc phaùp thì noùi giaø, cheát laø phaùp taâm baát töông öng haønh, töôùng aáy khoâng theå coù ñöôïc. Ñaàu baïc v.v... laø töôùng maøu saéc, khoâng phaûi töôùng giaø; hai vieäc khoâng theå coù ñöôïc neân khoâng coù töôùng giaø. Laïi nöõa, ngöôøi ñôøi goïi töôùng giaø laø toùc baïc; raêng long, maët nhaên, thaân cong, gaày goø, söùc yeáu, caùc caên môø aùm, nhöng vieäc aáy khoâng ñuùng. Vì sao? Vì toùc baïc chaúng phaûi chæ ngöôøi giaø; coù ngöôøi tuoåi treû toùc laïi baïc, ngöôøi giaø toùc laïi ñen; gaày goø, thaân cong, maët

nhaên ... cuõng nhö vaäy. Coù ngöôøi giaø maø caùc caên saùng suoát, lanh lôïi; ngöôøi treû maø môø aùm; laïi uoáng thuoác hoaøn ñoàng tuy giaø maø treû. Nhö vaäy, töôùng giaø khoâng coù ñònh töôùng, chæ do caùc phaùp hoøa hôïp giaû goïi laø giaø; laïi nhö möôïn baùnh, truïc, thuøng, caêm ... goïi laø xe, ñoù chæ laø giaû danh, chaúng phaûi thaät. Laïi nöõa, trong caùc phaùp roát raùo khoâng, töôùng sinh khoâng theå coù ñöôïc, huoáng gì coù giaø! Do caùc nhaân duyeân nhö vaäy, tìm phaùp giaø khoâng theå coù ñöôïc. Vì khoâng theå coù ñöôïc neân khoâng coù töôùng, nhö hö khoâng khoâng theå taän; cuõng nhö giaø cho ñeán voâ minh cuõng nhö vaäy. Phaù töôùng voâ minh nhö treân noùi. Boà-taùt quaùn thöïc töôùng caùc phaùp roát raùo khoâng, khoâng coù gì cuûa chính noù, khoâng coù sôû ñaéc; cuõng vì khoâng chaáp tröôùc vieäc aáy neân ñoái vôùi chuùng sinh sanh taâm ñaïi bi: chuùng sinh vì voâ minh neân ñoái vôùi phaùp hö doái ñieân ñaûo khoâng thaät, chòu caùc khoå naõo. Möôøi hai

SOÁ 1509 - LUAÄN ÑAÏI TRÍ ÑOÄ, Quyeån 80 404

nhaân duyeân noùi ñaàu chæ laø vì ngöôøi phaøm phu khoâng tìm phaûi traùi trong ñoù; möôøi hai nhaân duyeân noùi thöù hai laø choã quaùn saùt cuûa haøng Nhò thöøa vaø Boà-taùt chöa ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn; möôøi hai nhaân duyeân noùi thöù ba laø choã quaùn saùt cuûa caùc Boà-taùt töø khi ñöôïc voâ sinh phaùp nhaãn cho ñeán khi ngoài ñaïo traøng. Theá neân noùi, voâ minh hö khoâng khoâng theå taän cho ñeán lo, buoàn, khoå, naõo hö khoâng khoâng theå taän, neân Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät. Quaùn saâu veà phaùp nhaân duyeân nhö vaäy, xa lìa caùc beân vaø ñieân ñaûo. Beân laø beân thöôøng, beân ñoaïn, beân coù beân khoâng, beân thaät, beân hö, beân theá gian höõu bieân, beân theá gian voâ bieân; ñieân ñaûo laø nôi voâ thöôøng khôûi leân phieàn naõo chaáp thöôøng v.v... Quaùn möôøi hai nhaân duyeân aáy thì caùc beân vaø ñieân ñaûo döùt. Caùc phieàn naõo coù hai phaàn: Moät laø theo ngöôøi ngoaïi ñaïo taø kieán goïi laø beân; hai laø theo caùc chuùng sinh khaùc, phieàn naõo goïi laø ñieân ñaûo. Quaùn möôøi hai nhaân duyeân thì hai thöù phieàn naõo aáy ñeàu döùt. Ñoù laø quaùn möôøi hai nhaân duyeân thöù ba raát saâu, chæ caùc Boà-taùt ngoài ñaïo traøng môùi coù theå quaùn; tröôùc tuy noùi coù theå quaùn nhöng chöa ñaày ñuû. Nhö trong kinh Thaønh Duï, Phaät noùi: Khi Ta chöa ñaéc ñaïo, suy nghó nhö vaày: Chuùng sinh ñaùng thöông, ñi saâu vaøo ñöôøng hieåm, thöôøng thöôøng sinh, thöôøng thöôøng giaø, thöôøng thöôøng cheát, qua laïi ba coõi khoâng bieát ñöôøng ra. Ta lieàn nghó raèng: Vì nhaân duyeân gì coù giaø cheát? Trong khi tìm caàu nhö vaäy ñöôïc trí tueä chaân thaät, bieát raèng sinh laøm nhaân duyeân cho giaø, cheát v.v... Theá neân, bieát loái quaùn möôøi hai nhaân duyeân noùi laàn thöù ba, khi ngoài ñaïo traøng môùi coù ñöôïc, nhö Kinh noùi roäng. Laïi nöõa, quaùn möôøi hai nhaân duyeân nhö vaäy, vöôït qua haøng Nhò thöøa, ñöôïc trí Nhaát thieát chuûng. Neáu coù ngöôøi thoaùi lui ñoái vôùi Phaät ñaïo, laø vì khoâng ñöôïc loái quaùn saâu xa aáy, neáu ñöôïc loái quaùn aáy thì khoâng thoaùi lui. Vì sao? Vì ñaõ vaøo saâu roát raùo khoâng thì khoâng thaáy Thanh vaên, Bích- chi Phaät ñòa; vì khoâng thaáy neân khoâng truù ôû trong ñoù. Laïi nöõa, ngöôøi quaùn nhaân duyeân ñöôïc nhö vaäy thì khoâng thaáy coù moät phaùp naøo chaéc chaén, töï taïi, khoâng do

nhaân duyeân sinh, heát thaûy phaùp khoâng töï taïi ñeàu thuoäc nhaân duyeân sinh, coù ngöôøi tuy thaáy heát thaûy phaùp töø nhaân duyeân sinh, nhöng laïi cho laø töø taø nhaân duyeân sinh. Taø nhaân duyeân laø cho raèng vi traàn, theá taùnh v.v... laøm nhaân duyeân sinh caùc phaùp. Theá neân noùi, khoâng thaáy phaùp naøo khoâng do nhaân duyeân sinh, cuõng khoâng thaáy phaùp naøo töø thöôøng nhaân duyeân nhö vi traàn, theá taùnh sinh. Nhö hö khoâng thöôøng, thöôøng thì khoâng coù sinh; hö khoâng cuõng khoâng laøm nhaân cho vaät khaùc sinh, vì theá neân khoâng coù phaùp naøo töø thöôøng nhaân duyeân sinh.

Laïi nöõa, Boà-taùt quaùn heát thaûy phaùp thuoäc nhaân duyeân sinh nhö vaäy khoâng töï taïi, vì khoâng töï taïi neân khoâng coù ta, cho ñeán khoâng coù keû bieát, keû thaáy. Baáy giôø Boà-taùt an truù trong möôøi hai nhaân duyeân roát raùo khoâng, khoâng thaáy moät phaùp naøo hoaëc coù hoaëc khoâng v.v... khoâng thaáy Baùt-nhaõ, cuõng khoâng thaáy duøng phaùp aáy tu Baùt-nhaõ, cho ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc cuõng nhö vaäy; aáy goïi laø Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù sôû ñaéc cuûa Boà-taùt. Ñöôïc Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù sôû ñaéc aáy, ñoái vôùi heát thaûy phaùp beøn ñöôïc Baùt-nhaõ khoâng coù chöôùng ngaïi gì. Baáy giôø aùc ma raát saàu khoå. Vì sao? Vì Boà-taùt aáy vaøo saâu möôøi hai nhaân duyeân roát raùo khoâng, khoâng vöôùng vaøo trong löôùi ma veà saùu möôi hai taø kieán chaáp coù, chaáp khoâng, chaáp chaúng phaûi coù, chaúng phaûi khoâng v.v... Ma nghó, ta nay khoâng coù caùch thuaän tieän ñeå phaù Boà-taùt. Thí nhö ngöôøi baét caù, thaáy moät con caù laën saâu trong doøng nöôùc lôùn, löôõi caâu khoâng tôùi kòp thì tuyeät voïng öu saàu vaø cuõng nhö ngöôøi môùi maát cha meï. Laïi nöõa, Boà-taùt tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät khoâng coù sôû ñaéc, ñöôïc nhö vaäy thì ñaày ñuû Thí Ba-la-maät v.v... Vì sao? Vì tu phaùp aáy thì caùc phieàn naõo laøm chöôùng ngaïi Baùt-nhaõ ñeàu bò beû gaõy; ma chuùa, ma daân khoâng tìm ñöôïc thuaän tieän ñeå phaù, neân caùc Ba-la-maät ñöôïc ñaày ñuû; töø tröôùc laïi ñaây tuy tu saùu Ba-la-maät nhöng chöa theå ñöôïc ñaày ñuû nhö vaäy. Tu-boà-ñeà hoûi: Baïch Theá Toân! Boà-taùt laøm sao tu Baùt-nhaõ Ba-la-maät ñöôïc nhö vaäy, coù theå ñaày ñuû Thí Ba-la-maät v.v...? Phaät ñaùp: Neáu Boà-taùt coù boá thí gì ñeàu hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí. Coù hai haïng ngöôøi: Ñoän caên vaø lôïi caên. Ngöôøi ñoän caên coù boá thí nhieàu ít ñeàu chaáp thuû töôùng hoài höôùng ñeán Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Chaùnh giaùc; ngöôøi lôïi caên phaù chaáp thuû töôùng nhöõng hyù luaän sai laàm veà phaùp “khoâng”, tín löïc caïn moûng, khoâng duøng Nhaát thieát trí, chæ tìm thaät töôùng caùc phaùp. Hai haïng ngöôøi aáy ñeàu khoâng theå ñaày ñuû Thí Ba-la-maät. Moät laø haïng ngöôøi vì tín löïc nhieàu, tueä löïc ít; hai laø ngöôøi vì tueä löïc nhieàu, tín löïc ít. Nay Phaät noùi tín löïc, tueä löïc baèng nhau neân coù theå hoài höôùng ñeán Nhaát thieát trí. Töôûng nieäm Nhaát thieát trí laø tín löïc; ñuùng nhö Nhaát thieát trí maø hoài höôùng laø trí löïc, cho ñeán Baùt-nhaõ Ba-la-maät cuõng laïi nhö vaäy.

----------o0o----------

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.